

De Poemp

DRIEMAANDELIJKS TIJDSCHRIFT HEEMKRING DAVIDSFONDS NIJLEN

NUMMER 48 □ 08/09/10/2005 □ P309458 □ AK 2560 NIJLEN1

Grote
Ontmoetings-
NILANIA - 14U
23.10.2005
7 dag

Zevende grote ontmoetingsdag
toont resem beelden van toen en nu
en brengt de “jonge soort”
van de jarige Harmonie op het podium!

Met méér dan 200 aanwezigen was onze zesde ontmoetingsdag in 2003 een voltreffer. Wij maakten toen meteen een afspraak voor de zevende uitgave, want wat goed is, moet overgedaan worden! En dus verwachten wij U graag op zondag 23 oktober 2005 vanaf 14 uur in de salons van Nilania. Wij vertonen een resem fraaie beelden van toen en nu, beelden die heel wat herinneringen zullen oproepen. En vermits onze Koninklijke, maar vooral Nijlense Harmonie St.-Cecilia dit jaar 125 lentes telt, vonden wij het plezant om “de jonge soort” van de muziekvereniging uit te nodigen voor een half uurtje muziek van toen en nu. “Saint Abricot” – zo heet de coverband van de jongeren uit St.-Cecilia – ging die uitdaging enthousiast aan. Ook dat wordt dus iets om samen te beleven! En natuurlijk maken wij ruim tijd en plaats voor een gezellig gesprek over vroeger en nu, want daarvoor is het immers op de eerste plaats “ontmoetingsdag”. En tenslotte, om U te danken voor de tijd die U voor ons en voor uw dorpeelingen vrij maakte, trakteren wij U graag op een “zjat” koffie en een spiechte Nijlense vlaai... en maken wij weer een afspraak voor een volgende uitgave van deze plezante dag! Tot zolang! Iedereen welkom!

25 jaar Heemkring en de moord van Nijlen...

*Lieve Lezeres,
Beste Lezer,*

Toen 25 jaar geleden de heemkring van het Nijlense Davidsfonds gesticht werd door wijlen Meester Van Camp, werd een hele tijd naar een geschikte naam gezocht. Florke van Dest Pitto kwam met “De Poemp” aandragen, en met die naam zijn wij na zoveel jaren nog altijd blij. Merkwaardig genoeg zijn wij “ons boekske” niet gestart met de geschiedenis van die dorpspomp, ook al omdat wij in de toen niet zo geordende gemeentearchieven niet meteen iets vonden over “de poemp”. Na 25 jaar zullen wij het eindelijk eens over de bouw van de dorpspomp hebben in een volgend nummer van uw lijfblad, want wij weten al een tijdje méér.

Waar wij toen wèl over schreven, was over de pastorie. Heel terecht, want het is één van de oudste gebouwen van Nijlen. Bijna automatisch kwam Rosette Rymenants zo ook terecht bij “de moord van Nijlen”, in 1842 gepleegd op pastoor Petrus De Groof. Bij vele lezers zullen volgende versregels levendige herinneringen oproepen aan Vlaamse kermissen, studentenavonden en toneelopvoeringen.

*“Er is gebeurd,
bij den pastoor van Nijlen,
Een wreede moord,
op zijne meid begaan.
Zij hebben haar
met messen en met bijlen
Ter dood gebracht. Hoe wreed!
Hoe kan 't bestaan!”*

Geen wonder dus dat bij De Poemp het plan groeide om het toneelstuk, eigenlijk een “sotternie”, nog eens op te voeren – maar dan goed, echt verzorgd.

De Poemp kon het idee met succes in de vernieuwde Gemeentelijke Cultuurraad lanceren. Het Gemeentebestuur was dadelijk bereid het opzet, ook financieel, te steunen. En volgend jaar is het dan zover! “De Moord van Nijlen” zal rond 11 juli 2006 vijfmaal worden opgevoerd in de gemeentelijke sporthal aan de Gemeentestraat, op nauwelijks 100 meter van de pastorie waar in 1842 de wrede moord gebeurde. Het wordt een muzikaal totaalspektakel, waaraan op het toneel naar schatting ruim honderd mensen zullen meewerken. Gaston Van den Branden voert de regie, Rudy Verdonck heeft de muzikale leiding en Marc Verreydt de technische. Acteurs van verschillende Nijlense toneelverenigingen zijn reeds maanden intens aan het werk om de pastoor (Victor Nevelsteen), de meid (Ria De Haes), de beschuldigden (Miel Dieltjens, Wilfried Serneels, Louis Glassée), de getuigen (Fons Claes, Willy Dox, Ludo De Schutter), de magistraten (Raf Somers, Roel Van Peborgh, Jef Hermans, Jef Lemmens, Herman Verhaegen) en de belleman (Paul Van Camp) gestalte te geven. Zangkoren, muzikanten en ruime figuratie begeleiden en omkaderen het geheel en brengen in een feeëriek voorspel een hulde aan het Kempense volk van toen. Het Githo en de Academie staan borg voor de uitvoering van een prachtig decor, ontworpen door Poemp-tekenaar Marc

Verreydt. Ook de Nijlense Muziekschool doet mee. Tenslotte zal TSP Sound & Light instaan voor goede... klank en licht, natuurlijk!

Uiteraard zal uw “Poemp” dit prestigieus gebeuren nog verder toelichten in volgende nummers. Ruim 160 jaar geleden beroerde “de moord van Nijlen” heel de Kempen. Plakkaatzangers hadden met het moordverhaal evenveel succes als met “Het edel kind van Napoleon de Grote”. In 2006 brengt cultureel Nijlen dit alles in een groots totaalspektakel in herinnering. Zorg dat je erbij bent!

Walter Caethoven.

Mevrouw Maria Joanna Bottelberghs

Indien Mit zo zou zijn aangesproken, was ze in lachen uitgebarsten. “Zeg maar Mit de Bakel, anders kennen ze mij niet in Nijlen!” In het dorp en omstreken was Mit de “bakel”, of “baker” in het Nederlands. Volgens de oude boeken was zij een kraamverpleegster die de kraamvrouw en haar pas geboren kindje verzorgde en met de “bakemat”, een biezen stoel met hoge kant voor de baker, het kind ter wereld hielp.

Nijlen vraagt “bakel”

Mit werd geboren te Herentals op 5 november 1904 en huwde met Petrus Franciscus Ceulemans (alias Sus van Karopelle) op 26 december 1926. Haar ouders woonden in Olen. Toen zat het gemeentebestuur van Nijlen met de handen in het haar. Met al die bosbakels en wijze soortgenoten liep er soms heel wat mis. De gemeente vroeg dus, in een mooi opgestelde brief, aan de vroedvrouwschool te Mechelen om een baker. En prompt kwam Mit naar Nijlen. Hier op het dorp was Mit in de kost bij de familie Horemans – Van Camp. Marie Van Camp had een kruidenierszaak in de Gemeentestraat (nu het nummer 35). Ze had een zoon (Victor⁺). Van dan af was Mit een vertrouwde figuur in Nijlen en omstreken, steeds met de fiets en een lederen tas, haar kapje met het embleem van gediplomeerde vroedvrouw, en achteraan een wapperende “voile” ofte sluier. Mit werd graag gezien en was een montere en optimistische vrouw. Ik herinner mij dat tijdens de oorlog, toen ik zwaar ziek was, Mit me kwam inspuiten. Ze bracht regelmatig een appel of peer voor me mee.

Oorlog

Tijdens de oorlog hadden Mit en Sus het zwaar te verduren: een groot huishouden. Maar de kinderen wis-

Mit als jonge vroedvrouw.

ten van aanpakken, hoe jong ze ook waren! Mit bewerkte een stuk land achter het kerkhof en toen ik eens van de “Zandplaat”, een zwemplaats in de Nete, kwam, viel het me op dat ze zwaar mannenwerk deed! Ik riep “Dag, Mit!” Ze keek eens op en zei: “Dag, Joske!” Dat beeld is mij steeds bijgebleven. Ik vertelde later de anekdote aan de kinderen. Zij wisten niet meer dat moeder daar een “plek” had. Alleen Lucienne wist het nog!

Tijdens de oorlog werkte Sus te Florennes, in de “Walenpays”, en in

Frankrijk. Hij kwam maar om de zes weken naar huis. In de septemberdagen van 1944 kwamen enkele “weerstanders” eens kijken of Sus niet Duitsgezind was. Toen is Lucienne echt kwaad geworden en ze heeft die mannen meteen hun “zaligheid” gegeven: “Ons vader heeft gewerkt om zijn kinderen te eten te geven!” Sus is te vroeg gestorven: hij overleed te Nijlen op 10 maart 1961.

Kinderheil

Als Mit tijdens de oorlog bij de boeren moest bakeren, deed ze haar werk voor een zak “patatten”. Als ze eens graan vroeg, grijnslachte de boer met: “Dat kunt ge uit uw eigen zak betalen!” Al waren alle boeren niet zo gierig... Nog tijdens de oorlog hielp Mit mee in het “Kinderheil”, dat toen in het oud gesticht gevestigd was (recenter ziekenkas en ACV). Marie Bastiaens was toen voorzitter samen met “Madame Post” (Martha Debrauwer). Tot de leiding behoorde ook dokter Richard De Peuter. En Mit had nog andere taken. Ze hielp moeders bij het doopsel en de kerkgang. De kerkgang had in Nijlen op de 9de of 10de dag na de geboorte plaats. De pastoor reciteerde enkele Latijnse gebeden, waarna kind en moeder zich in het openbare leven mochten begeven. Als Mit op toer was, moest Lucienne, haar oudste dochter, de kerkgang overnemen. Ze hield er soms zere armen aan over. Mit had zelf een rits kinderen: Lucienne, Gustaaf (+), Blanca, Francine, Willy, Walda en Hugo. Als Mit in verwachting was, ging ze nog “kinnekes” helpen ter wereld brengen, onder andere

De familie Ceulemans - Bottelberghs

Hilda Leysen en Monique Dils (van fotograaf "het paterke"). Beiden zijn één of twee dagen ouder dan Walda. Als Mit haar tijd gekomen was, kwam vroedvrouw Julienne uit Grobendonk.

Met vlot over de Nete

Anekdoten uit de tijd van Mit liggen voor het rapen. Op een nacht deed ze drie bevallingen in Bevel. Lucienne is met Mit op een wintermorgen door de sneeuw naar het Zwart Water gereden om een tweeling naar de kerk te brengen. Die mensen huisden in een woonwagen! Bij de familie Boschaert, gezegend met 7 zonen, hielp Mit twee meisjes op de wereld. Alleluia, vooruit met de geit... allez de meisjes. Tot in Nederviersel reed Mit 's nachts door de beemden naar een kraamvrouw. Er was toen geen brug, dus hebben ze Mit met een vlot over de Nete getrokken. In een arm gezin werd een tweeling geboren en er was niks om de baby's te kleden. Mit trok er 's nachts op uit om bij Treske van Geel het noodzakelijke te lenen. Als Mit nog tijd had voor een bevalling bleef ze gewoonlijk 's avonds eten. Zo gebeurde het ook bij ons thuis in 1942 bij de geboorte van mijn zus Nin. Lucienne of Blanca luisterden naar de nachtbel als Mit "op toer"

was. Later hadden ze telefoon en Mit kocht zowaar nog een auto in de jaren 50. Als er een moeilijke bevalling dreigde, moest dokter De Peuter zich niet overhaasten als Mit al ter plaatse was. Dat was voor hem een hele geruststelling.

Meedelen in vreugde en leed

In haar lange en verdienstelijke loopbaan maakte Mit ook veel drama's mee. Die raakten haar moederhart. En ze hebben op de Broechemsesteenweg veel van hun moeder gehouden.

Na een leven van hard werken, zonder vakantie, overleed "Mit de bakel" te Nijlen op 13 december 1978. Zoals vele Vlaamse moeders

Mit de Bakel

was Mit uit het marmer van standbeelden gemaakt! In Nijlen en omstreken zullen zij haar beslist niet vergeten!

Jos Bastiaens.

Naschrift:

Dit eerbetoon aan Mit werd geschreven met de hulp van Ludo Van Gestel en Walter Caethoven en niet te vergeten de dochters van Mit, die met veel warmte over hun moeder vertelden. Hartelijke dank aan allen!

Over bakkers en bakermatten...

In de tijd toen er nog geen sociale voorzieningen waren zoals wij die nu kennen, waren kinderen heel belangrijk. Zij konden immers voor de ouders zorgen, als die niet meer konden werken. Toch haalde men toen slechts in hoogste nood een dokter bij de bevalling. Hoe dan ook was de vroedvrouw ("bakel" voor de Nijlenaars) als eerste aanwezig om de geboorte in veilige banen te leiden. Dat was zeker niet overbodig, want ooit stierven vele moeders en kinderen bij de bevalling of in de daaropvolgende dagen... Nu worden onze kinderen meestal geboren in het "moederhuis" te Lier of elders, waar alles voorzien is voor een veilige geboorte.

De baker was in vorige eeuwen vaak een oudere vrouw met veel eigen ervaring... maar zonder diploma. In de volksmond heette zij dan wel eens "wilde bakel" of "bosbakel". De taak van de vroedvrouwen werd overigens reeds door het Concilie van Trente (1545 - 1563) en een plakkaat uit 1587 beschreven. De vroedvrouw moest binnen de drie dagen na de geboorte de pastoor inlichten. Ging het om een onwettig kind, dan moest de vroedvrouw tijdens de bevalling proberen de naam van de man te weten te komen. Ook die inlichting moest uiteraard aan de pastoor doorverteld worden!

Bakeren

De vroedvrouw vervulde dus een belangrijke rol in de dorpsgemeenschap. In onze taal vinden wij dan ook tal van verwijzingen naar haar en haar functie.

Baker is de verkorte vorm van bakermoeder. We vinden er de Middelnederlandse vorm “bakeren” (koesteren, verwarmen) in terug.

Bakeren is pas geboren kindjes voor een vuurmand verzorgen en stevig in doeken wikkelen.

De **bakermat** of **bakermant** was een grote, lage mand waarin de baker of de moeder zat om de boreling te verzorgen voor het vuur. (Groot Woordenboek der Nederlandse Taal, 1970, en Etymologisch Woordenboek, 1997, van Van Daele). Figuurlijk betekent het nu de plaats waar iemand is geboren en opgegroeid.

Heetgebakerd : ongeduldig, driftig
Wie van onze lezers kent verder nog het woord “achterwares”? Het komt van het Middelnederlands “achterwaersterrige”, zeg maar : vroedvrouw of “bakel”! (Verdam, Middel Nederlandsch Handwoordenboek).

Kerkgang

Volgens een kerkelijke traditie moest de moeder haar “kerkgang” doen nadat ze hersteld was van de bevaling. Dat was meestal ongeveer negen dagen na geboorte, soms ook enkele weken. Samen met de baker ging zij dan naar de kerk, waar de pastoor een plechtigheid ter ere van Onze-Lieve-Vrouw hield. De moeder vertoonde zich niet op straat, vooraleer zij “haar kerkgang” gedaan had...

Bakerpraatjes

Volgens Van Dale zijn **bakerpraatjes** dwaze of kwaadwillige praatjes, zoals die indertijd wel eens bij een geboorte verkondigd werden. Wij visten er enkele op :

- “Elk kind kost een tand!” Mits goede voeding en correcte tandverzorging is dat natuurlijk niet zo.

- “Tijdens het geven van borstvoeding kan je niet zwanger worden!” Dat is beslist niet zo.

- Aan de manier van dragen of de vorm van de buik zou men kunnen voorspellen of er een jongen of meisje komt. Zonder commentaar!
- Wil je een jongetje, dan moet je man tijdens het vrijen bovenop. Andersom kan ook, maar dan krijg je wel een meisje!

Ongetwijfeld kennen onze lezers nog een klad bakerpraatjes méér. Misschien hebben wij het daarover wel eens een volgende keer!

Walter Caethoven.

Moeder en kind op de bakermat.

Het lek van De Poemp

Joanna Roziers wijst ons op een fout in onze rubriek “Lezers schrijven”: Gabrielle Caluwaert – Rosiers uit Mortsel bestaat niet. Ik ben Joanna Roziers, echtgenote Ghislain Clauwaert. Ik heb u die oude kaarten gestuurd. Irène Van Cleemput, echtgenote Jules Pauwels, uit Brasschaat is de dochter van mijn nicht Renilde Aelaerts. Haar overgrootmoeder Virginie De Win (1859 – 1943) is mijn grootmoeder.

Yvonne Driesen uit Borgerhout is mijn buurmeisje geweest. Wij zijn samen met haar overleden zuster Anna en haar broers opgegroeid aan de Kesselsesteenweg. Raymond Ceulemans woonde schuins over ons in het café dat zijn ouders er open hielden samen met zijn overleden broertje Fons. Theresia Mercelis was onze buurvrouw aan de andere zijde.

Ziezo, daarmee is het lek van De Poemp duidelijk hersteld. Bedankt voor de brief, Joanna!

Mensen aan De Poemp

Jos Bastiaens, 03.481.81.90
Hypoliet Budts, 03.481.69.27
Walter Caethoven, 03.481.85.70
Hendrik Claes, 03.481.82.58
Flor Dieltjens, 03.481.70.41
Herman Engels, 03.481.84.11
Jef Hermans, 03.411.02.78
Frans Lens, 03.480.04.81
Rosette Rymenants, 0479.436.614
Jos Thys, 03.411.21.98
Pol Van Camp, 03.481.74.38
Ludo Van Gestel, 03.481.85.47

Hulde aan de harde werkers van St.-Cecilia!

Men kan geen geschiedenis van een vereniging schrijven zonder de verdienstelijkste leden, de voornaamste activiteiten en de grote veranderingen tijdens haar bestaan te vermelden.

De geschiedenis en de prestaties van een maatschappij neerpennen zonder iemand van de tientallen medewerkers tekort te doen, is een haast onoverkomelijke taak. Vele harde werkers zijn in dit overzicht vernoemd. Toch zullen bijna zeker, maar niet te vermijden, nog meer verdienstelijke leden niet in dit verhaal voorkomen, waarvoor mijn verontschuldiging.

Toch nog een woord van dank aan de muzikanten Medard Mariën, Louis Willems, Constant Van Herck en Gustaaf Nicasi (allen 50 jaar muzikant), aan de bestuursleden Karel Diels, Roel en Staf Vercammen, Jos Engelen en bijzonder aan voorzitter Ludo Cannaerts en Marc Soons voor hun medewerking. Ook dank aan Ivan Dillen, die dankzij zijn verdienstelijk secretariaatswerk het mij mogelijk maakte een groot deel van de geschiedenis van de Harmonie te schrijven.

Verandering

Sinds de oprichting van de Harmonie St.-Cecilia in 1880 is er heel wat veranderd. Vooral de manier waarop mensen hun vrije tijd besteden. Denk maar aan de vele sportverenigingen die in de naoorlogse periode opgericht werden en die aan jonge mensen de kans bieden een zinvolle activiteit te beoefenen. Ook voor volwassenen is er gelegenheid te over om hun vrije tijd nuttig te gebruiken. Daardoor kunnen vele eerbiedwaardige verenigingen allengs minder rekenen op de belangstelling van de Nijlenaars. De Harmonie is één van

de verenigingen, die ondanks enkele dieptepunten in het verleden, uitgegroeid is tot een succesvolle muziekmaatschappij. Een maatschappij die zonder twijfel de bewondering en de waardering geniet van elke Nijlenaar.

Voorlopig besluit

Passend vind ik het om deze bijdrage af te sluiten met het voorwoord geschreven door Gouverneur Kinsbergen in "Harmonies, Fanfares en

Brassbands in de Provincie Antwerpen". De Gouverneur beschreef naar mijn mening met de juiste woorden de motivatie van de muzikanten :

"De muziekliefhebbers die een instrument bespelen zijn gelukkige mensen. Door hun hobby kunnen zij hun vrije tijd op een zinvolle en verrijkende manier doorbrengen. Zij beluisteren en bestuderen niet alleen de muziek, maar smaken ook de voldoening van een persoonlijke en creatieve inbreng bij de uitvoering van een werk. Een geslaagd concert is voor hen de beloning bij uitstek voor het vele repeteren."

Ik geloof dat wij met trots mogen terugkijken op het verleden van onze Harmonie. De inzet van het huidige bestuur, de ijver van de dirigent en de muzikanten staan borg voor een succesvolle toekomst.

H. Budts.

Op 5 maart 2005 werd de voorjaarsuitstap van de Harmonie afgesloten met een receptie op het gemeentehuis. Op de foto een hele "klad" van de jubilerende St.-Cecilia!

De Harmonie in 2005

Muzikanten

Bariton:

Cambré Gustaaf
Mariën Medard

Bas-tuba:

Bogemans Wim
Sluyts Constant

Tuba:

Laheye Jan
Moortgat Roger
Sleeckx Roger
Van Looy Jeltse
Verlinden Denis
Verwerft Jan

Dwarsfluit:

Baplu Riet
Bellens Sophie
Boschmans Arienne
Breugelmans Ann
Cuyper Greet
Kerkhofs Kim
Maes Annelies
Peeters Suzy
Van Romphey Leen
Verhaegen Elly
Vermeiren Laura

Hobo:

Cannaerts Hilde
Rogiers Jöran

Hoorn:

De Gruyter Jo
Kusseneers Eline
Nicasi Paul
Soons Lore
Vandingenen Sabine
Vervoort Hilda

Klarinet:

Baplu Nele
Biesmans Julie
Büscher Eline
De bruyjn Jef
De bruyjn Tom
Dillen Ivan
Engelen Jos
Mertens Leo
Mertens Stephanie
Peeters Linda
Raeymakers Lieve
Rogiers Arvid
Torfs Ann
Van Immerseel Leen
Van Looy Josine
Vercammen Kristof
Verwerft Fabienne
Verwerft Natalie

Bas Klarinet:

de Voet Alexander

Sax Alto:

Baetens Jos
Blockhuys Maarten
Breugelmans Jasmien
Breugelmans Paul
Breugelmans Stefanie
Campo Lisette
De bruyjn Dennis
Deras Gaby
Huygelberghs Nathalie
Soons Elke
Truyts Kathleen
Van Goylen Julie
Van Looy Shari
Vercammen Roel
Verzwijvel Lotte
Willems Louis

Bas Gitaar:

Doubay Dmitri

Sax Tenor:

Cannaerts Dennis
Laurijssen Stefan
Meeus Kristien
Van Den Sanden Walter

Sax Bariton:

Kusseneers Jan
Soons Marc

Sax Sopraan:

Verstraeten Francine

Trombone:

Bellens Robert
Cambré Francis
Moyson Maarten
Rogiers Ronald
Sluyts Alois
Van Looy Patrick
Verlinden Pieter

Fagot:

Vervoort Ria

Trompet:

Bervoets Leen
Bogaerts Roel
Gautier Kurt
Geukens Peter
Gui Stefan
Kusseneers Niek
Moyson Sofie
Rogiers Ragna
Snels Günther
Snels Heidi
Van Looy Karl

Slagwerk:

Cannaerts Ludo
Ceulemans Jef
Engelen Frans
Engelen Glenn
Gui Kevin
Nicasi Gustaaf
Phillippe Verveckten
Van Herck Constant
Verwerft Marjan

Bestuursleden

Dirigent: Marc Vandingenen

Voorzitter: Ludo Cannaerts

Ondervoorzitter + Partituren: Paul Breugelmans

Secretaris: Ronny Kusseneers, Jan Verwerft

Partituren: Robert Bellens

Feestleider: Staf Vercammen, Karl Van Looy

Materiaalmeester: Jos Engelen,

Walter Van Den Sanden

Kantine: Karel Diels

Archief + penningmeester: Marc Soons

Jongerenbeleid + aanwezigheden: Karl Van Looy

Transport: Kurt Gautier

Stichters, voorzitters en dirigenten

Stichters : Jan Eduard Claes, Jan Adriaenssens, August Nelis en Leonard Vervoort.

Voorzitters : Jan Eduard Claes, Jan Adriaenssens, Leonard Vervoort (tot 1923), Leopold Claes (1923 – 1945), Edmond Laenen sr (1945 – 1962), Hendrik Mercelis (1962 -1967), Staf Prims (1967 – 1994), Ludo Cannaerts (1994 – heden).

Dirigenten : Corneel Van Camp (1880 – 1906), Ferdinand Cambré (1906 – 1945), Gommar Spada (1945 – 1956), Richard Bastijns (1956 – 1974), Walter De Meester (1974 – 1982), Dirk Boiy (1982 – 1992), Steve Mintjens (1992 – 1993), Georges Moreau (1993 – 1997), Marc Van Dingenen (1997 – heden).

Hoe Fons Van Brandt bij S.K. Lierse terecht kwam

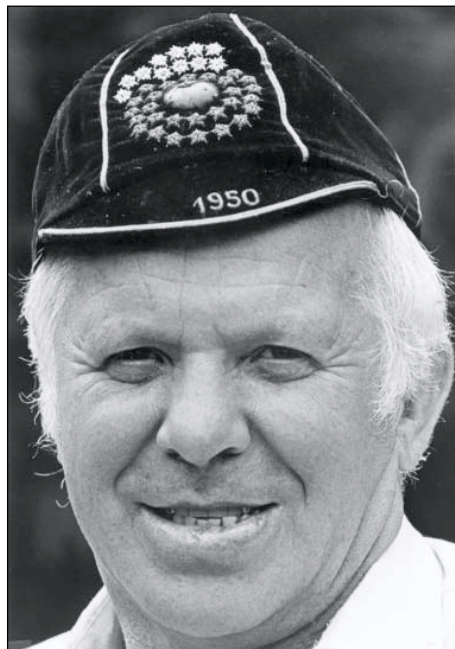

Het was een traditie dat er in de christelijke gezinnen van vroeger veel kindjes werden geboren. Zo was het ook in het landbouwersgezin Van Brandt te Kessel, dat gezegend werd met elf spruiten (van wie er helaas twee vroeg overleden). Vijf jongens en vier meisjes waren een geschenk van de hemel en een helpende hand op de boerderij en in het huishouden.

Vader en moeder Van Brandt stuurden hun kroost naar de dorpschool, waar ze tot hun 14de onderwijs konden genieten om daarna thuis een goede hulp te worden. Ons lot wordt vaak bepaald door “toevallige” omstandigheden. Zo was het ook met Fons. Op tienjarige leeftijd (hij zat toen bij meester Rousseau, een hevige supporter van FC Kessel) ondertekende Fons zijn eerste aansluitingskaart bij de Belgische Voetbalbond. De voetbalmicrobe had zich toen al lang genesteld in het gezin Van Brandt. Van vader hadden ze dit zeker niet meegekregen. Die vreesde dat er wel eens iets kon mislopen. En wat dan met het werk? Het gebeurde dat ze met z'n vieren gelijktijdig ziek werden of gewond werden. Dan kwam vader alleen te staan met het werk. René en Jules maakten furore bij F.C. Nijlen als back en als buitenspeler in de toen gangbare opstelling van het continentale W-M. Staf ging naar Lyra, maar moest vroegtijdig afhaken om gezondheidsredenen.

Bij S.K. Lierse

Hoe belandde Fons dan uiteindelijk bij S.K. Lierse? Op een dag reed hij samen met twee kameraadjes naar Lier. Aan het stadion van Lierse op Lisp waren de kadetten aan het oefenen. De drie “maatjes” – steeds voorzien van hun voetbalschoenen – mengden zich onder de voetballers.

Fons Van Brandt en zijn petje met 38 sterretjes, die verwijzen naar zijn 38 internationale selecties.

Het talent van Fons ontging de terreinverzorger niet. Langs zijn neus weg vroeg hij of Fons reeds een aansluitingskaart had getekend. “Ik speel zo een beetje bij FC Kessel”, zei Fons. Van zijn aansluitingskaart die hij vroeger getekend had, zweeg hij. Een kinderleugentje om bestwil of een vergetelheidje? Op die jonge leeftijd stond hij daar op dat veld van SK Lierse, waar alles zo groot leek in vergelijking met Kessel. Een schoon truitje, dat hem goed stond, mooie grote cabines, een heuse tribune... Stiekem tekende hij dus zijn tweede aansluitingskaart, deze keer voor Lierse. Fons zelf lag er niet

wakker van dat hij voor twee clubs had getekend, de Belgische Voetbalbond echter wel. Lierse kreeg een klacht uit Brussel : dat ze een spelertje hadden aangesloten dat reeds elders aangesloten was en dat ze (Lierse en Kessel) deze zaak onder elkaar moesten regelen. Kessel had eigenlijk maar één voorwaarde. Als hij op 19-jarige leeftijd niet goed werd bevonden, zou Fons moeten terugkeren naar Kessel. De optie op Van Brandtje verviel echter, doordat Kessel verplicht was alle activiteiten te stoppen omwille van oorlogsomstandigheden. Fons had reeds op zeer jeugdige leeftijd een echt atletenfiguur. Dat kwam doordat hij aangesloten was bij twee turnverenigingen, te Kessel en te Nijlen. Aan Nijlen heeft hij misschien nog wel het meeste te danken. Hij oefende er onder de legendarische Milleke Verhaegen. Op 16-jarige leeftijd was Fons dan ook een behoorlijk gebouwd “kleerkaske” van 1m70, klaar om in het eerste elftal gedropt te worden. Dat gebeurde toen hij amper 17 was. Hij mocht aantreden met Bernard Voorhoof, Kiebooms en de toenmalige oudere garde van het Lisp in een vriendenwedstrijd tegen Berchem. Fons' carrière zou als een pijl omhoog zijn gegaan, ware het niet dat hij de weeën van vele voetballers moest ondervinden, namelijk verschillende operaties aan de meniscussen. Het was niet zo'n prettige tijd. Ook niet voor Lierse, dat in '47 – '48 degradeerde naar 2de klasse.

Nationale ploeg

Het seizoen 1949 – 1950 vatte Fons beresterk aan. 't Was trouwens dat

jaar dat hij ontdekt werd door Bill Gormlie, de trainer van de nationale ploeg. Door de onthouding van de ereklasse-clubs konden er enkel spelers uit de tweede klasse worden opgesteld in de ontmoeting met London Combination op Allerheiligen. Fons was er toen bij! Tussen een paar wedstrijden in de B-ploeg en zijn eerste optreden in de nationale ploeg lag echter niet veel tijd. Einde 1950 was het backpaar Vaillant – Anoul eigenlijk maar een noodoplossing. Ze waren meer voorspelers dan verdedigers. Voor de klassieker België – Holland werd er een beroep gedaan op Voussure om als back te fungeren. Met pijn in de liesstreek moest deze op de laatste training verstek geven. Toen werd een beroep gedaan op Fons Van Brandt. Het begin van een mooie carrière? Met 7 – 2 blikte de ploeg (met o.a. Meert, Vaillant, Van Brandt, Van der Auwera, Carré, Mees, Lembrechts, Van Steenlandt, Mermans, Anoul en Sermon) de Hollanders in. Fons was één van de sterren in de wedstrijd. De grootste?

Het is onverklaarbaar, maar voor de terugwedstrijd te Amsterdam in april 1951 werd Fons (moedwillig?) over het hoofd gezien en stelde men Valet – Vaillant weer op in de verdediging. Wat faliekant afliep. België verloor met 5 – 4 van de Nederlanders. Toen Meert, Vaillant en Anoul te Brussel weer een pandoering kregen (5 – 0 tegen Schotland), greep men terug naar Van Brandt. Op 10.06.1951 speelde Fons met België gelijk tegen Spanje: 3 – 3. Een week later speelde de ploeg gelijk tegen Portugal : 1 – 1. Maar voor een speler van een klein provincieclubje uit tweede klasse en van de boerenbuiten was het natuurlijk veel moeilijker om krediet te krijgen bij de bazen in Brussel en bij de Heizelselectie. Het heeft trouwens nooit echt geklikt tussen Van Brandt, de nationale ploeg en de Heizel. Wellicht zou Fons veel meer caps op zijn palmares gehad hebben, als ze hem daar echt aanvaard hadden. Hij was er tien jaar

“te gast”, maar heeft er zich nooit echt thuis gevoeld. De boerenzoon kon zijn draai nooit krijgen tussen het Franssprekende volk van Brussel en Wallonië. Voor Fons was Brussel en Wallonië het buitenland. Ondanks de gelijke spelen tegen Spanje en Portugal had Fons zijn broodheren te Brussel nog niet kunnen overtuigen. Men stelde andermaal het duo Matthijs – Vaillant op en moest de zure pil van een 8 – 1 nederlaag tegen Oostenrijk slikken. Halsstarrig bleven de heren in Brussel het talent van de jonge Van Brandt negeren. Ze stelden dezelfde ploeg op en incasseerden 6 doelpunten bij een magere 7 – 6 winst te Rotterdam. Allerlei combinaties werden in de verdediging uitgetoetst – als Van Brandt er maar niet bij was. Tot weer België – Holland gespeeld moest worden op 19 oktober 1952. Toen kon men de talentrijke Van Brandt niet meer over het hoofd zien, tenzij men voetbalminnend België en Vlaande-

Fons Van Brandt, de beste achterspeler ooit van Lierse, doet hier een ongelooflijk lenige omhaal. Hij had dan ook heel wat “forme” opgehaald bij de Turnkring “Lenig en Vlug”!

ren andermaal wou teleurstellen. En er werd gewonnen : 2 – 1. Later zou Fons Van Brandt nog 34 wedstrijden in de nationale ploeg spelen, wat zijn totaal op 38 bracht. Waarschijnlijk, wie zal het ooit uitmaken, te weinig voor zo’n groot talent!

Stanley Matthews

Maar wat Fons het meest is bijgebleven zijn de wedstrijden tegen de legendarische Stanley Matthews, die tot zijn 50ste op het hoogste niveau voetbalde en dan nog wel in het Mekka van het voetbal, in Engeland! “De eerste keer dat ik tegen Matthews in het veld moest”, vertelt Fons, “was in 1954 voor de wereldbeker. Ik was toen 27, kapot van de zenuwen, ‘k kon noch eten, noch slapen. Ik had Matthews reeds meerdere keren op tv bezig gezien. Hij maakte alle tegenspelers belachelijk!” Vol vuur vertelt Fons dat zijn trainer, Livingstone, toen op hem inpraatte: “Laat hem komen en drijf hem naar de buitenkant!” De wedstrijd eindigde op 4 – 4 en Matthews passeerde hem geen enkele keer! Fons heeft in zijn carrière wel verschillende hoogtepunten beleefd, maar één van de absolute beleefde hij het jaar nadien. Van Brandt werd opgeroepen om met een Europese selectie tegen de Engelse elf te spelen. In 1955 vierde de Ierse voetbalbond zijn 75-jarig bestaan. Het feest ging door in het Windsor Park in Belfast. Fons voelde zich niet op zijn gemak tussen al die grote namen. Als kleine Vlaming kon hij er met niemand praten, want de heren van de Belgische voetbalbond en de bestuursleden van Lierse verbleven in een ander hotel. Daarbij werd hij voordurend lastig gevallen door de jeugd die kwam kijken naar de “left back” die tegen Stanley Matthews zou worden opgesteld. “Ze lieten mij verstaan”, vertelt Fons, “dat Matthews mij zot zou spelen of – zoals ze bij ons zeggen – van het kaske naar de muur! Toen we de dag van de wedstrijd het veld opliepen naar de middencirkel, bekeek Stanley mij als wou hij zeggen: Awel kleine,

zijt ge daar weer? Ik ben u nog niet vergeten hoor!” Fons moet dan toch een grote indruk hebben nagelaten bij de “grote” Stanley. Op dat ogenblik was hij misschien liever thuis geweest. Maar bij zijn eerste, belangrijke tussenkomst voelde hij dat alles snor zat en hij speelde beter dan in Zwitserland. Aanvankelijk scandeerde het publiek steeds maar de naam van Matthews. Maar toen Fons in de tweede helft zelf ten aanval trok, heel de linkerflank oprolde en er eentje klaar legde voor Kopa, kreeg hij plots de supporters aan zijn kant. En wat gebeurde er? Ja, de grote Stanley Matthews zocht de andere kant van het veld op. Dat jaar kreeg Fons Van Brandt de gouden schoen, een trofee die je in die tijd maar één keer kon winnen. Hadden zijn prestaties tegen Matthews hiervoor de doorslag gegeven? Ik denk dat het kan meegespeeld hebben, zeker is dat het talent van Fons het uiteindelijk gehaald had. Dat Van Brandt een groot voetballer was, blijkt o.m. uit zijn analyse van de tegenstrever, in casu Matthews. “Je mocht niet naar zijn benen kijken, steeds de bal in het oog houden en niet te kort op hem spelen. Eens hij de bal in de voeten had, moest je afwachten. Hij deed altijd hetzelfde, maar dan wel verduiveld goed. Matthews kwam op je af en pakte dan uit met bewegingen van het bovenlichaam om dan links of rechts te passeren. Hij bood de bal als het ware aan de tegenstrever aan. Je moest als verdediger heel wendbaar zijn (en dat zijn kleine voetballers!) – anders maakte hij je belachelijk.” Maar bescheiden als Fons is, besloot hij het verhaal over Matthews met : “Kijk, hij kon een slechte dag hebben, en ik een goede. Ik had twee goede dagen, die keer in Zwitserland en die keer in Ierland.” Maar ik ben ervan overtuigd dat Fons Van Brandt door zijn analyserend vermogen een kraan in zijn vak was.

De breuk met Lierse

Het afscheid van Lierse verliep niet in volle vriendschap. “Na zeven knieoperaties kwam ik na hard trainen weer op het veld. Ik werd opgesteld bij de invallers. Op Anderlecht speelde ik weer als in mijn beste dagen. Albert Roossens kwam mij proficiat wensen met de woorden : ‘We verwachten je weer op de Heizel!’ De dag daarop volgde echter de teleurstelling van mijn leven,” zegt Fons, “ik ontving een brief van Lierse. Ik werd bedankt voor de bewezen diensten. Ze wilden de jongeren een kans geven. Ik was toen zelf amper 30 jaar. Ik mocht dus uitkijken naar een andere ploeg. Toen Gantoise me wou aanwerven, vroeg Lierse liefst anderhalf miljoen voor mijn transfer. Dat deed me geweldig pijn. Ik was voor de club een gehandicapte die toch nog het maximum aan geld moest opbrengen! Een schande. En toen ze aan het kleinere Overpelt nog 300.000 frank vroegen, heb ik de heren van Lierse feestelijk bedankt en ben trainer geworden bij Overpelt.” Gedurende drie jaar trainde Fons Overpelt, waar hij onder andere Johan de Vrindt, Fons Hagendoren en Pierre Berx onder zijn hoede had.

Hij zou nog twee keer op bescheiden niveau proberen, maar na een jaar Wezel en Maccabi hield hij het voor bekeken, al trainde hij toch nog negen jaar de amateurvereniging “Lustrerie Massive”. Het bloed kruipt nu eenmaal waar het niet gaan kan. Wij wensen Fons Van Brandt en zijn Yvonne nog vele, gezonde jaren te samen!

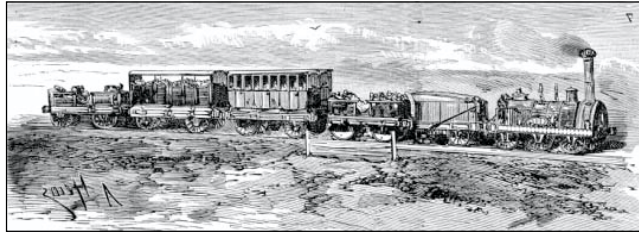
Jef Hermans.

Fons Van Brandt ontvangt hier de “Gouden Schoen” als beste voetballer van 1955. Tweede was toen Vic Mees, derde Jef Hermans.

De 38 wedstrijden van Fons Van Brandt

Antwerpen, 12.11.1950 : België – Nederland	7-2
Brussel, 10.06.1951 : België – Spanje	3-3
Lissabon, 17.06.1951 : Portugal – België	1-1
Antwerpen, 19.10.1952 : België – Nederland	2-1
Londen, 26.11.1952 : Engeland – België	5-0
Parijs, 25.12.1952 : Frankrijk – België	0-1
Barcelona, 19.03.1953 : Spanje – België	3-1
Amsterdam, 19.04.1953 : Nederland – België	0-2
Brussel, 14.05.1953 : België – Joegoslavië	1-3
Helsinki, 25.05.1953 : Finland – België	2-4
Stockholm, 28.05.1953 : Zweden – België	2-3
Brussel, 29.09.1953 : België – Finland	2-2
Brussel, 08.10.1953 : België – Zweden	2-0
Rotterdam, 25.10.1953 : Nederland – België	1-0
Zurich, 22.11.1953 : Zwitserland – België	2-2
Brussel, 14.03.1954 : België – Portugal	0-0
Antwerpen, 04.04.1954 : België – Nederland	4-0
Zagreb, 09.05.1954 : Joegoslavië – België	0-2
Brussel, 30.05.1954 : België – Frankrijk	3-3
Bazel, 17.06.1954 : Engeland – België	4-4
Lugano, 20.06.1954 : Italië – België	4-1
Brussel, 26.09.1954 : België – Duitsland	2-0
Antwerpen, 24.10.1954 : België – Nederland	4-3
Parijs, 11.11.1954 : Frankrijk – België	2-2
Bari, 16.01.1955 : Italië – België	2-0
Amsterdam, 03.04.1955 : Nederland – België	1-0
Brussel, 04.06.1955 : België – Tsjecho-Slow.	1-3
Praag, 25.05.1955 : Tsjecho-Slow. – België	5-2
Boekarest, 28.09.1955 : Roemenië – België	1-0
Rotterdam, 16.10.1955 : Nederland – België	2-2
Brussel, 25.10.1955 : België – Frankrijk	2-1
Brussel, 11.03.1956 : België – Zwitserland	1-3
Antwerpen, 08.04.1956 : België – Nederland	0-1
Antwerpen, 14.10.1956 : België – Nederland	2-3
Parijs, 11.11.1956 : Frankrijk – België	6-3
Brussel, 27.10.1957 : België – Frankrijk	0-0
Rotterdam, 17.11.1957 : Nederland – België	5-2
Ankara, 08.12.1957 : Turkije – België	1-1
Belfast, 13.08.1955 : Engeland – Vasteland	1-4

Spoorongelukken in Nijlen

Ook het Nijlense spoor bleef in de loop der tijden niet gespaard van ongelukken en wanhoopsdaden. Als illustratie willen wij hierna enkele ongelukken in herinnering brengen, die stilletjes “in de nevelen der tijden” aan het verdwijnen zijn.

1856

“De Nethede” bericht : *“Een wael heeft zich verleden dynsdag te Nylen, op de rails van den yzeren weg geworpen, by het aenkomen van den trein. Zyn hoofd werd letterlyk vermorzeld. De reden dier wanhopige daed is niet gekend.”*

1891

In “Gazet van Lier” lezen we: *Op den spoorweg tusschen Lier en Nylen, is Woensdag een kind van vier jaren onder eenen gesloten barreel doorgesproken en door eenen voorbijsnellenden trein vermorzeld. De dood was oogenblikkelijk.*

1896

“Gazet van Lier” schrijft : *Droevig ongeluk. – Een weinig voorbij de statie van Nijlen is een schrikkelijk ongeluk gebeurd. De facteur van Bouwel, E. genaamd, die over de baan van den ijzerenweg ging, is door den trein van 9 uren verrast geweest. Hij wierd door de locomotief gevat en eenige meters ver geslingerd. Met twee gapende wonden aan het hoofd werd de man opgenomen en doktor Sels, die in allerhaast geroepen werd, kon alleen den dood bestatigen. De ongelukkige laat eene weduwe met 8 kinderen achter. Volgens de verklaring van den machinist moet de ongelukkige onder het machien geloopen zijn.”*

1896

Het geïllustreerde weekblad “De Zweep” brengt in zijn uitgave van 29 maart 1896 volgend bericht:

“Eene barreelwachtster en haar kind vermorzeld te Nijlen. – Het kind van den barreelwachter speelde op den ijzerenweg, toen een trein in volle vaart aanstoomde. De moeder sprong haar kind ter hulp en werd met het wicht verpletterd.”

Op de voorpagina van het tijdschrift vinden we een illustratie van dit pijnlijke gebeuren terug. Merkwaardig is dat wij van dit voorval geen spoor konden terugvinden in de gemeente-archieven.

1943

De zware treinbotsing op Lisp in Lier, waarbij 9 Nijlense meisjes om het leven kwamen, wordt in een volgende Poemp uitgebreid beschreven.

1967

We sluiten deze droevige reeks af met een voorval dat ook nog levendig in het geheugen van de schrijver gegrift staat. “Ons Lier” bericht op 12 november 1967:

“Twee kinderen door trein gevat. – Een onbewaakte spooroverweg eiste eens te meer een zware tol. Het gebeurde zaterdag aan de Goorstraat te Nijlen. De 9-jarige Veronika Aerts woonachtig in de genoemde straat, stond met haar fiets, waarop haar 4-jarig broertje Jan zat, aan bedoelde overgang te wachten tot de trein naar Geel voorbij was om over te steken. De kinderen hadden de trein niet bemerkt die op het andere spoor reed. Toen zij de sporen overgingen, nadat de eerste trein voorbij was, werden ze door de andere trein gegrepen. Veronika werd hierbij zwaar gewond, terwijl haar broertje Jan op slag werd gedood.”

“Eene barreelwachtster en haar kind vermorzeld te Nijlen!” titelt op 29 maart 1896 “De Zweep”, een geïllustreerd weekblad.

Eerste station van Nijlen
(tekening Bernard Lambert).

Voorlopig besluit

We schrijven nu 2005. Er werden serieuze inspanningen geleverd om het comfort van de reizigers te verbeteren. In de jaren negentig van vorige eeuw verdwenen de Spartaanse wachthokjes uit betonnen platen om plaats te maken voor transparante schuilplaatsen. Het waardige stationsgebouw werd in de voorbije jaren opgefrist en kreeg in 2004 een ruime, overdekte fietsenparking. Voor de aanleg sloopte de NMBS wel de *lampisterie* en het toiletgebouw. Het gemeentebestuur liet de stationsomgeving rond het jaar 2000 verfraaien. Een fietspad en onder meer een “kussen en wegwezen”-parking staan vandaag de “treinende” Nijle naar ter beschikking...

De fusiegemeente Nijlen trekt op naar 21.000 inwoners. In het vroeger zo landelijke dorpscentrum heerst een drukte van jewelste. De kleinste hindernis veroorzaakt kilometerlange files. Het is duidelijk dat ook in Nijlen de verkeersdrukke, vlugger dan men denkt, tot ingrijpende maatregelen zal dwingen. Een uitgebouwde “IJzeren Rijn” kan wellicht een deel van het zwaar vrachtvervoer van onze wegen halen. Maar méér spoor dreigt dan weer andere problemen te scheppen, zeker als het traject niet zorgvuldig overwogen en uitgetekend wordt. 150 jaar na de eerste treinrit door de Kempen blijft het spoor duidelijk ingrijpen in het dorpsleven!

Walter Caethoven.

Tijdens het feestweekeinde van 23 en 24 april 2005 werd eveneens een dubbeldekker ingelegd. We zien hem hier, getrokken door een diesellocomotief, in het station van Nijlen.

Telefoon- en telegraafcentrale

In de jaren 50 van vorige eeuw was er in het loketlokaal van “*de nief statie*” een handbediende telefooncentrale gevestigd. Er kon ook getelegrafeerd worden. Anna Willems, schoondochter van de laatste Nijlense stationschef Nand Van Caimere, heeft er o.m. met Ingrid Verhaegen nog gewerkt, tot in 1958 een automatische telefooncentrale de handbediende centrale overbodig maakte. Men kon niet de ganse dag telefoneren in Nijlen. ’s Avonds om 10 uur werden een aantal belangrijke abonnees (zoals dokters) in een “nachtverbinding” met een buitendorpse telefooncentrale geschakeld. De overige abonnees konden dan niet meer telefoneren. ’s Morgens moesten de telefonistes bij het begin van de dagtaak de sleutel van het lokaal gaan vragen in “*den blok*”, het seinhuis aan de spooroverweg van de Statiestraat, zijde Spoorweglei. Volgens Anna Willems telde Nijlen in die jaren ongeveer 350 telefoonlijnen.

De stationschefs van Nijlen

Naam en voornamen	Geboorteplaats en -jaar	Periode
Baekelies Louis	Maastricht	
Tasse Joannes Jacobus	Antwerpen – 1818	1857 – 1869
Thauvoye Edmondus Josephus	Pâturage – 1834	1869 – 1870
Baudouin Horarius Ignatius Franciscus	Berchem – 1823	1870 – 1879
Dupont Petrus August	Herentals – 1836	1874 - ?
Nossent Guillaume Godefride	Tielen – 1859	1879 – 1884
Romain Gustave Josef	Champion – 1844	1883 – 1890
Martin Louis Josef	Leuven – 1856	1890 – 1897
Sury François Julien Henry	St-Joost-ten-Noode – 1869	1897 – 1903
Bossaerts Constant Jan	Deurne – 1870	1903 - ?
Thiels Petrus Vincentius	Herselt – 1876	1908 – 1913
De Vijlder Rafaël August	Waasmunster - 1874	1913 – 1919
De Kelver Egied Albert	Niel - 1888	1919 – 1924
Melaerts Petrus Joannes	Mechelen - 1866	1924 – 1929
Wuyts Emiel August	Herentals 1896	1929 – 1931
Berghmans Edmond Isidoor	Balen – 1886	1931 - 1941?
Phillipens Hubert Joseph	's Gravenvoeren – 1901	1947 – 1948
Aerts Victor Gerardus	Westmeerbeek – 1910	1947 – 1958
Van Caimere Josephus Franciscus Ferdinandus	Lint – 1909	1958 – 1969

Pikeur

- de mensen die door hun getuigenis en/of door het ter beschikking stellen van hun fotoverzameling een bijdrage leverden aan de samenstelling van deze reeks: Chris Aerts, Amelie Broeckx, Alice Dielens – Celis, Maria Lie Helsen, Paula Hens, Maria Van den Bogaert, Regina Van Mengsel, Herman Van Bouwel, Jos Van Caimere, Lode Van Dessel, Wilfried Demeurichy, A. Dresen, Alfons Lenaerts, Frans Vekemans;

- de gemeente Nijlen, met name Nora De Peuter en Nicole Lieckens, Jeff Daems en Jef Colen voor de hulp bij het uitpluizen van het gemeentearchief;

- de mensen van Heemkring De Poemp van Nijlen, die hem met raad en daad ter zijde stonden : Jos Bastiaens, Hypoliet Budts, Hendrik Claes, Flor Dieltjens, Herman Engels, Jef Hermans, Frans Lens, Rosette Rymenants, Jos Thys, Pol Van Camp en Ludo Van Gestel.

Een bijzonder woord van dank gaat naar Hendrik Claes voor het nalezen van de teksten en naar Hugo De Bot, deskundig gids door het spoorwielandschap.

Dit is de laatste Poemp

... van deze jaargang! Dat betekent dat wij onze lezers vragen om hun abonnement op De Poemp te vernieuwen. Onze postabonnees vinden een stortingsformulier in dit nummer. Voor de “binnendorpse” abonnees regelt uw drager met U de betaling voor de nummers 49 tot en met 52. Samen met U gaan we dus naar méér dan 50 Poempen! Al met al een serieuze bijdrage aan onze dorps-geschiedenis. Alvast bedankt voor uw lezerstrouw en tot volgend nummer!

Juul Nelis leest met veel interesse onze bijdragen over 150 jaar spoorwegen in de Kempen. Hij schrijft ons:

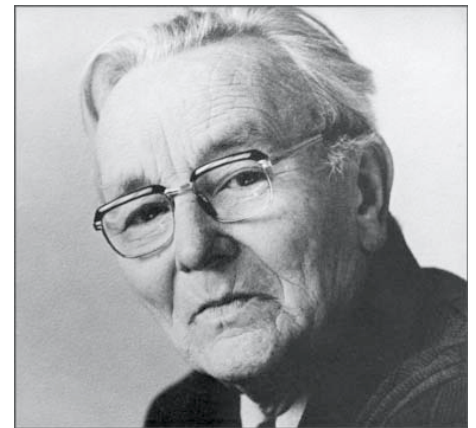
Ook ik ben wat betrokken bij de geschiedenis van het spoor. Immers, mijn grootouders Jules Naeye en Rosalia Horemans hebben met hun gezin, vanaf ergens in het eerste decennium tot in de vroege twintiger jaren van vorige eeuw, in het “roethuizeke” aan de Boshhoek gewoond. Mijn grootvader was opzichter ofte “pikeur” bij de spoorwegen en werd dus regelmatig verplaatst. Zo kwam het dat mijn moeder in Lint is geboren, dan op het Kiel in Antwerpen heeft gewoond, van daar naar Nijlen is gekomen waar ze mijn vader heeft leren kennen. Van Nijlen zijn mijn grootouders naar Tongeren verplaatst. Daar zijn mijn ouders in 1925 getrouwd. Mijn grootvader is dan nog overgeplaatst naar Aarschot, waar hij tot aan zijn pensionering heeft gewoond. Daarna zijn mijn grootouders teruggekeerd naar Nijlen. Mijn grootmoeder was in de Nijlense periode bareelwachtster aan de Boshhoek. Het was haar taak de overweg af te sluiten, wanneer een trein voorbijkwam. Als de speciale (witte) trein van de Keizer van Duitsland of die van de Tsaar van Rusland was aangekondigd (die reden altijd ’s nachts voorbij), moest mijn grootmoeder met een brandende lantaarn de wacht houden aan de overweg. Naar mijn moeder dikwijls verteld heeft, werden zij dan tegen het uur dat de trein voorbijkwam wakker gemaakt om van “het keizerlijke schouwspel” te kunnen genieten!

Halte Boshhoek!

In de memoires van mijn vader heb ik ook enige wetenswaardigheden over de spoorweg in ons dorp gevon-

den. Ik citeer:

De bedienden van “den Grand Central”, onze eerste spoorwegmaatschappij, namen het niet te nauw met de uurregeling. Ze deden de mensen onderweg wel eens een pleziertje met enkele klompen steenkool af te gooien en ze stopten wel eens om een voetganger een eindje te laten meerijden. Zo nam de latere pastoor van Bevel, Johannes Augustinus Van Tendeloo (later “den ouwen Beivel”), toen hij nog aan het college te Herentals studeerde de trein in de Boshhoek. Hij had een akkoord gemaakt met de treinmannen die hem daar ophaalden en na de dagtaak ook terugbrachten. Natuurlijk is het éne plezier het andere waard. De student moest voor zijn weldoeners ook een tegenprestatie leveren. Als het varken was geslacht bij Van Tendeloo, lieten machinist en stoker hun goederentrein in de Boshhoek aan zijn lot over om even bij hun vriend “op pensenkermis” te gaan. Na het feest reed het konvooi (zo noemde men in die tijd een goederentrein) verder. Einde citaat.

*Meester Nelis zaliger:
eerste heemkundige van Nijlen!*

Den trein...

Over “den trein van 1918” publiceerden wij eerder in ons gedenkboek. Juul Nelis geeft ons de versie van “Meester Nelis”, zijn vader:

Einde september 1918 begon men “den trein” te plaatsen. Wagons met oorlogsmateriaal, proviand, kleding, papier en schrijfgerei, meubelen en al wat men kon verdenken... werden aan mekaar gerijd op een spoor van

Lier tot Hamont. Dat was een buitkansje voor het hongerende volk.

Niettegenstaande strenge Duitse patrouilles werden de wagons opengebroken om vet, tarwe, vaatjes vlees, vermicelli, macaroni, leder, enz... te stelen. In het Goor werd een man neergeschoten bij een wagon tarwe. Een eindje meer naar het dorp schoten de Duitsers een tweede neer bij een vaatje vlees. Nog erger werd de roverij. Wagons met obussen werden opengebroken om de koperen ringen en de hulzen te bemachtigen. Koper was namelijk vreselijk duur. Vier mannen uit de Kesselse hei werden bij dit werkje vreselijk verminkt door een ontploffing. Een paar dagen later brachten onvoorzichtige koperjagers een hele wagon obussen tot ontploffing in het Goor. Na de wapenstilstand trokken de Duitsers af en iedere dag logeerden er een stel in het dorp. De eersten profiteerden nog van "den trein". Daar die goed voorzien was van sterke drank, liepen er dagelijks tientallen soldaten stomdronken over straat. De mensen durfden in die periode 's avonds niet buiten komen, want de dronken kerels beschoten zelfs elkaar. Op zondag 17 november 1918 trok het laatste contingent Duitsers af en kwamen de eerste Belgische soldaten in Nijlen. Die dag was de dag van "den trein"! Er was niemand om hem te bewaken en dus werd hij letterlijk leeggehaald. Zelfs kinderen hadden Duits wapentuig in handen. Einde citaat.

Als kanttekening bij "den trein" kan ik nog vermelden dat mijn grootvader, ik meen op een dag in september, in het "roethuizeke" de Duitsers

op een allesbehalve vriendelijk bezoek kreeg. Met de revolver in de rug moest hij doorheen alle kamers van het huis. Die werden minutieus doorzocht, zogenaamd om gestolen goederen te ontdekken. Mijn grootvader, een doodeerlijk man, was door dit voorval vreselijk geschokt. Het zekere voor het onzekere nemend verhuisde hij voor de resterende oorlogsmaanden naar het dorp, waar het gezin werd opgenomen door de heer Engels.

Tot daar Poemplezer Juul Nelis. Hartelijk dank voor uw interessante bijdrage, Juul!

Irène Van Cleemput uit Brasschaat is een trouwe lezeres van De Poemp. Ze schrijft ons dat het Vlaams Verbond voor Familiekunde de 100-jarigen opneemt in een databank. Goed om weten! Irène bezorgde ons verder een diploma dat haar overgrootmoeder Virginie De Win uit Bevel kreeg na 14-18 en een voordrachtstuk dat haar moeder op 87-jarige leeftijd voor haar nog optekende. Het stuk werd dus ruim een eeuw geleden te Nijlen vertolkt in de familiekring Roziërs! Bedankt voor uw aanmoedigende woorden, Irène, en tot ziens!

Luc Van Herck uit Heist-op-den-Berg is lid van Heemkring Die Swaene. Via ene Adrianus Van Herck, burgemeester van Nijlen van 1825 tot 1830, heeft Luc nog Nijlense wortels. Hij vraagt ons welke archieven méér kunnen vertellen over deze Adrianus Van Herck en waar in 1824 in Nijlen de "belekensboom" gestaan heeft. Weet een lezer het misschien?

terugblik

Binnenkort is De Keizer niet meer. Dit dorpsgezicht zal onherroepelijk verdwijnen...

De Lokke in 1983 met zonen Dirk en Stanny en Jef Janssens. Janssens verbrak in café De Keizer het wereldrecord "op rollen fietsen", goed voor 13 dagen en nachten. De Lokke trok 's nachts echter regelmatig de wacht op. Toch haalde Janssens – nota bene onder dokterstoezicht – zijn record binnen...

Jos Florus was jarenlang de meest opgemerkte deelnemer aan de kermiskoers van Bevel-Heikant. Op deze foto merken we linksboven Wim "Boemeke" Vercammen als kleine jongen. Wim is nu 34 jaar. Deze foto dateert dus van zo'n 30 jaar geleden... De kassei van "den Heikant" ruimde pas enkele jaren geleden plaats voor een nieuw wegdek.

Zevende Grote Ontmoetingsdag

voor binnen- en buitendorpse Nijlenaars
op zondag 23 oktober 2005
vanaf 14 uur in de salons van Nilania,
Kesselsesteenweg 52 te Nijlen, telefoon 03.481.88.41.

Iedereen hartelijk welkom!

Bevel moet verder zonder zijn Keizer!

Zondag 28 augustus 2005 nam Bevel afscheid van Café De Keizer in "den Heikant". Het café ruimt weldra plaats voor een nieuwbouwproject.

Bazin Maria 'Mitteke' Hammels gaat van een verdiende rust genieten. Zij stond – tot in '93 samen met haar man Leon 'Lokke' Van den Eynde – net geen 40 jaar achter de tapkraan.

Rozenland

Op 2 april 1966 namen de Lokke en Mitteke café Rozenland in "den Heikant" over van War Van den Dikke (War Busschots). Een pintje kostte op dat moment 6,5 frank en waterleiding was er nog niet in Bevel-Heikant (vanaf 1969). De kersverse cafébazen waren toen 35 en 36 jaar en hadden drie kinderen: Marleen, Marina en Dirk. Zoon Stanny volgde later. "We hebben heel veel te danken aan Colette Bats, die ons kwam helpen in het huishouden," zegt Mit. Diezelfde Colette was tot op de laatste dag trouwens vaste klant bij haar. Aan straffe verhalen geen gebrek in

Mitteke achter de tap tijdens het allerlaatste teerfeest van de Petanqueclub De Keizer op zaterdag 20 augustus 2005. "Mit, doe ze nog eens vol als ge wilt!"

't Rozenland. Zo stond er een aquarium met dure vissen. Een klant vond echter dat ook een pekelharing recht had op een frisse duik en gooide de gepekeld vis erin. Resultaat: 's morgens geen enkele levende vis meer in 'de visbak'. Tot op heden blijft de dader onbekend, al bestaan er wel sterke vermoedens.

Mitteke en de Lokke samen aan "de stoof" van hun Café De Keizer. "Mitteke, zet die stoof is wa minder!" heeft ontelbare keren door de kroeg geklonken. (1987).

De Keizer

In 1972 kocht de Lokke De Keizer op een openbare verkoop in café De Duif bij Stan De Win, aan de overkant van de straat. Voor hij het café kocht, had het twee jaar leeg gestaan en daarvoor hielden achtereenvolgens "de Viene", War Serneels en Fonske "van 't Stapveld in Berlaar" er café. Maar de Lokke was niet alleen kroegbaas. Hij was o.a. ook buschauffeur en speelde het ooit zelfs klaar om tijdens een rit een koe op zijn autobus te vervoeren van Gestel naar Bevel. Hij had deze jonge 'meutte' bij een beestenman in Gestel gekocht, want de Lokke was ook hengst-, koeien- en stierenboer én hij was in de jaren '80 met zoon Dirk erg actief in de paardensport.

Anekdoten en figuren.

Door de jaren heen passeerde er heel wat schoon volk in De Keizer. Denken we maar aan wijlen 'de gerde' (de Bevelse champetter Beuremans), wiens vaste Geuze-pint tot op de laatste dag nog stond te blinken achter de toog, of wijlen 'Fé Bats', die via de telefoon ooit nodeloos alle hulpdiensten otrommelde naar "den Heikant", omdat hij "graag blauw lichtjes zag", of René 'Prim' Verammen, die de weide achter het café meermaals op haar beslaapbaarheid testte. "De Prim pikte vroeger ook wekelijks twee koffiekoeken uit de zak die de bakker voor onze deur afzette," vertelt Mitteke. "Het heeft lang geduurd, voordat het mysterie van de verdwenen koeken opgelost geraakte, maar tot op vandaag komt de Prim ter compensatie elke week op koffiekoeken trakteren." Maar dé figuur uit 40 jaar café was ongetwijfeld "de Florus" (wijlen de echtgenoot van Colette Bats). Zijn deel-

names aan de jaarlijkse kermiskoers zijn legendarisch. Doping had de Florus niet nodig, want hij combineerde pintjes met bananen om de koers hard te maken. Café De Keizer was in 1983 ook het decor voor een wereldrecord toen Bouwelaar Jef Janssens er 13 dagen aan een stuk met de fiets op de rollen reed. Het café was toen onafgebroken open... en er werd “zozegd” niet gefoeterd met de fietstijden!

Nieuwbouwproject

Op 2 april 1993, dag op dag 27 jaar nadat hij cafébaas werd, overleed de Lokke na een slevende ziekte. Mitteke hield nog ruim 12 jaar café, maar op haar 74ste werd het tijd om te rusten en de kroeg werd verkocht aan een privé-investeerder. Die gaat er woningen bouwen. Zaterdag 27 augustus was er een afscheidsfeest waarop ook de fanfare present was.

Café De Keizer: het verdwenen Bevelse volkscafé waar alleman alleman kende, jong én oud. Waar ondergetekende en zijn maats voor én achter de toog, rond de ronde tafel, aan de toppenbiljart, de “sjotterskas” en de vogelpik, op het terras naast de kasseiweg, in de stal (waar het goed slapen was!), de mosseltent, de living en de keuken de afgelopen 18 jaar de tijd van hun jonge leven beleefden. We gaan het missen... Lokke en Mitteke, bedankt voor alles!

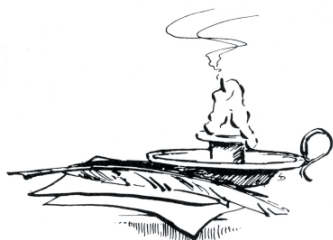
Bert Moons.

De Bevelse fanfare Sint-Cecilia schonk Mitteke een muzikaal afscheid. Samen met vaandeldrager Jos Van Gansen zag ze dat het goed was.

---

*“Daar in dat kleine café aan den Heikant.”
Binnenkort zal er geen spoor meer overblijven van Café De Keizer.*

Werkten mee aan dit nummer :

Redactie : Jos Bastiaens, Hypoliet Budts, Walter Caethoven, Rik Claes, Flor Dieltjens, Jef Hermans, Frans Lens, Bert Moons, Jos Thys, Pol Van Camp, Ludo Van Gestel

Fotografie : Walter Caethoven

Tekeningen : Dirk Lieckens, Marc Verreydt

Grafische vormgeving en zetwerk : Walter Caethoven

Eindredactie : Rik Claes

© 2005 - Heemkring Davidsfonds Nijlen

Nieuwe abonnementen : Stort 7 Euro op rekening 853-8126108-62 van DF Nijlen met vermelding van naam, adres en “abo Poemp”.

**DE POEMP □ DRIEMAANDELIJKS TIJDSCHRIFT
HEEMKRING DAVIDSFONDS NIJLEN □ TWAALFDE
REEKS □ NR. 48 □ NAJAAR 2005 □ V. U.: WALTER
CAETHOVEN - ZANDVEKENVELDEN 12A - 2560 NIJLEN**